

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VII.

Dunaj, 16. marca 1927.

Št. 11.

Vtisi.

(Konec.)

Nemci v tujih državah so se ohranili v prvi vrsti radi tega, ker jih je vedno spajala ozka kulturna vez z narodnim telesom in so pošiljali svoje sinove v svrhu šolanja na nemške šole, kjer so si pridobili znanje in potreben optimizen v moč nemštva. Tudi nas bo jel navduševati napredek samostojnih slovanskih držav, v prvi vrsti Jugoslavije, ki se kaže nedvomno. O tem pričajo ne samo nove nastale tovarne, s pomočjo katerih bo prišlo blagostanje in potreben kapital med ljudstvo, ampak tudi napredek na prosvetnem polju, ki lahko prekorači meje in se vsidra v naših sorodnih srcih. Nikdar ni bila ta vez bolj pretrgana kot sedaj, a to nas ne sme motiti, da stopamo po stari poti naprej in si priborimo tudi še ono, kar se bo vstvarilo preko meje. Na Koroškem bo težko kedaj mogoče delovati po lastnih nagibih in iz lastnih moči na prosvetnem polju, to se pravi, da bi mogli vstvarjati potrebne knjige, igre itd., skratka vse, kar potrebuje narod na duševni hrani. Manjkajo nam za to predpogoji. Zato se bo treba naslanjati na one, ki se lahko razvijajo, ker jih ne ovira v tem stremljenju tuja avtoriteta. Da pa spoznamo dobrine, ki nastanejo, bo treba vsekakor nekoliko glav, ki si ogledajo razmere in gibanje na književnem trgu, da se pravočasno razširi tudi pri nas ona knjiga, ki bi zaslovela, akoravno izven države. Ako je v Jugoslaviji polno nemških knjig, ne more pač nikdo braniti, da si prisvojimo tudi mi take, ki jih razumemo in so nam domače.

V tem pogledu kažejo Nemci kot manjšina po tujih državah dober zgled in si nikakor ne puste kratiti omike. Če ne zadostuje šola, pa mora pomagati nemška knjiga, ki je vsekakor vsled prištevanja k svetovnemu jeziku povsod domača. Položaj nas Slovencev in Nemcev je v tem nekoliko različen in ako se

vpošteva še trenutni politični položaj, tako govori ta povsod Nemcem v prid. V Jugoslaviji so si Nemci znali priboriti s pomočjo drugih strank, katerim so se pridružile, znatne uspehe, ki jih spodbujajo k temu, da stavljajo vse druge zahteve za pomoč, kakor si mi koroški Slovenci sploh zamisliti moremo. Kjer imajo moč, in te ni malo, nastopajo oholo in skrbno podpirajo svoje pristaše. Vzrok temu je nekoliko strankarstvo, ker si vsaka stranka išče pristašev, najsibodi katerekoli kakovosti. Ni še one discipline kot na Koroškem, da bi se stranke v svoji zagrizenosti ogibale onih, ki jim niso po volji. S časom se to lahko nekoliko spremeni, ker se je že pri zadnjih oblastnih skupščinah pokazalo manjše število strank, od katerih so nekatere vsled očividnega uspeha Slovensku ljudske in napredne stranke obsojene popolnoma na mrtvilo. Tudi zakon vztrajnosti govori v prid Nemcev, ker se prav nikjer v Sloveniji ne kaže šovinizem, o katerem so nemški listi na Koroškem polni graje. Nemec se vede tako svobodno, kot bi bil v nemški državi in Slovenci tekmujejo, da mu vsaj razumljivo raztolmačijo želje. Vidi se to po železnicah, pri carinskih uradih, v gostilnah, kjer se čuje celo nemško petje, ne da bi kdo zinil besede. Čuditi se je le smelosti nemškega tiska posebno koroškega, ki si upa take gole bajke o zatiranju spuščati med svet, in na ta način upravičevati zatiralne namene napram nam. Vidi se tolerantnost jugoslovanske uprave napram Nemcem tudi v tem, da si zlasti podjetja dopisujejo nemško in imajo zavodi nemške formulare že natisnane ravno v to svrhu.

Kako malo so naklonjeni Nemci ravno Slovanom, se vidi tudi v tem, da ne nastavljajo nobenega dopisovalca za slovanske jezike ter se poslužujejo edino nemščine. Posledica je ta, da se morajo v svrhu potrebnega stika slednji posluževati nemščine, kar bi seveda lahko preprečili, ako bi že bili za to dosti moč-

Slovenci! Zbirajte za volilni sklad!

ni. Koliko bolj demokratična je Amerika, ki odgovori na slovenski dopis tudi slovensko; niti one nemške tvrdke pa, ki so stalno v kupčijski zvezi s Slovenci, si ne preskrbe slovensčine zmožnih posredovalcev, ne, skoro bi se zahtevalo, da bi naj znala Jugoslavija radi številnih judovskih in nemških agentov nemško, ki poplavlja ves Balkan. Ako mislimo na to, potem se nam dozdeva, da nacionalna zavednost nove države še ni na višku in da bomo morali še skromno varovati z lastnimi sredstvi svojo zavednost.

Volilni katekizem.

Kdo sme voliti? Samo tisti, katerega ime je v dokončanem volilnem imeniku.

Kdo je upravičen voliti? Vsak avstrijski državljan brez razlike spola, ki je pred 1. januarjem 1927 spolnil 20. leto. (Volil v dotični občini, v kateri je imel na dan razpisa volitev svoje stalno bivališče.)

Kdo je od volilne pravice izključen?

1. Vsi tujci državljani.
2. Vsi, ki 1. januarja 1927 niso spolnili 20. leto.
3. Vsi, ki na dan razpisa volitev, to je 4. marca, niso imeli redno bivališče v Avstriji.
4. Osebe, ki stoje pod varuštvom.
5. Osebe, katerim je sodišče odvzelo očetovsko oblast tako dolgo, dokler stoje pod tujim ierobstvom.
6. Osebe, ki so bile najmanj trikrat radi pijančevanja z zaporom kaznovane za dobo treh let po teku zadnje kazni.

PODLISTEK

Rutarjov Jur.

(Konec.)

Naj gresta gledat na Hodiše, Globasnico, Glinje in povsod se sliši krasno petje in igre, da bi jih po trikrat zaporedoma poslušal.

Stare naše mamke pa tako fletno čitajo še tiste velike črke iz mašnih knjig tudi doma.

Ja človeka kar gane, da vzdihne prav iz srca. Bog čuvaj naš rod, in našo zemljo! Ne bo še zginil sin iz teh hribov in ravnin. Ne bo še zginila naša slovenska pesem, ki proslavlja, zdihuje in vabi v rajskih akordih nje rožico, slovensko dekle.

V nekaterih krajih sem naletel tudi slovenske fante, ki gojijo abstinenco.

Za to strujo jaz principijelno nisem vnet, ker v časih ga je pa le dobro malo potegniti naprimer v takem slučaju, kakor je bil na moji rajži.

Ves dolg poplačan, in za potovanje dosti para. Gotovo bi ga še recimo tako skrivaj največi prenapetnež abstinence srknil, da bi mu solze v oči stopile.

No, moj somerfriš štiri tedne je kmalo potekel, in kakor mi je Hajnža pisal, bo po svečnici tisto nedeljo poroka Hilde in Hochschmieda. Omenil je celo, da bi nič ne imeli za zlo, ako bi na ženitnino še Rutarjov Jur prišel.

Umeril sem čas tako, da sem prišel ravno na dan ženitnine na večer v Podlesce.

Ah, lepo je po svetu, še lepše pa doma! Ko sem zagledal moje drage Podlesce, sem pozabil na vse prestane križe tukaj nekaj. —

Kar naravnost sem se napotil v gostilno, kajti če ima človek denar, se ga ven ne vrže nikier.

Prvi trenutek me niso zapazili, ma ta presneti Blek je hitro zbobnal svoj zbor vkup in zapeli so „Zadoni nam“. Nastal je strašen halo, in še celo učitelj Simtschitsch s svojim zborom je zapel: „Hoch soll er leben“.

Plinkejov Volt na harmoniko tudi ni hotel zaostati, in je zaigral kernntnermarš.

No, jaz sem seveda najprej častital ženi, ki mi je krepko stisnil roko, in menil, da se naj vse pozabi kar je bilo.

Nevesta pa je, mislim, nalašč govorila bolj glasno, ko mi je zatrijevala, da je bil tisti moment, ko se je ogrevala za me izbruh njenih notranjih občutkov brez ozira na kako osebo, pač pa, ker ravno tisti moment ni imela prilike jih kam drugam izbruhniti, je izlila jih proti meni. Zdaj pa je danes obljubila pred oltarjem, da bo zvesta žena svojemu možu.

Splošno so me vsi svatje opazovali jako radovedno, in kaplan je omenil, da kdor potuje, tudi nekaj ve, in da bi bilo prav, če bi jaz povedal, kako mi je šlo na potovanju. „Tako je prav! Jur, le povej, kako ti šlo v fremd.“

„Nič posebnega,“ sem rekel. „Povsod ljudje živijo kakor pri nas. Jejo, pijejo, se kregajo, glihajo, jokajo, smejiijo, klejejo, molijo, čakajo, kašlajo itd.“

Vsak človek ima svojo usodo; naprimer mene je usoda pognala v najhujši zimi na somerfriš, in zabranila izrabit meni pustni čas, ki se ga tako veselim vsako leto. Odkar sem prišel s fronte, mi je pustni čas naj lepši, ki mi daje priliko, da zasledujem mojo zvezdo, ki bi bila pripravljena me voditi v zakonski stan.

Kaj imam od potovanja? Tri kurja očesa, od pusta pa skorej nič več. Nekaj tednov je še do posta, ma jaz se lahko, in tudi bom začel že jutri postiti.

Vi, gospod kaplan, na Pepelnico pa, ko me boste pepelili, pravite pri tej ceremoniji latinsko „Pepel si bil in pepel boš.“ Ma letos pa mi recite: „Spomni se Jurej, da čurej si bil in čurej ostaneš, in ker slovensko mogoče nočete vpričo drugih to reči, lahko latinsko naprimer:

Memento Jurej quija čurej est, et čurej revereteris.

Amen! je rekel glasno Rakov Bvaž, in s tem povzročil strašen smeh.

No, pa srečno.

††† Jurij Rutar.

Fritz Druzz, Feldbebel a. D.,
Schriftführer.

7. Osebe, ki so bile obsojene radi tatvine, poneverjenja, goljufije in zavajanja zapadejo volilno pravico za dobo treh let.
8. Osebe, ki so se pregrešile proti volilnemu zakonu ali stoje pod policijskim nadzorstvom ali so bile oddane v prisilne delavne zavode.
9. Vsi oni, ki so sicer volilno upravičeni, a so iz kateregakoli vzroka izpuščeni v volilnem imeniku.

Dolžnost vsakega zavednega Slovenca je, da se osebno prepriča, ali je v volilnem imeniku vpisan.

Važni dnevi za volitve.

4. marec. Od tega dneva se računajo vsi v volilnem zakonu predvideni roki.
14. marec. Najkasneje do tega dneva mora župan volilni imenik predložiti v javnem lokalu vsakomur v pogled.
17. marec. Do tega dneva se morajo predlogi za priselcnike in namestnike v krajevno volilno komisijo (Ortswahlbehörde) in sicer za vsak volilni okoliš posebno ulogo, osebno oddati ali pa vsaj par dni poprej pismenim potom vposlati vodji okrajne volilne oblasti (Bezirkswahlleiter).

Naše stališče.

Naš list je v dopisu z Rude poročal, da je tamošnji g. župnik prepovedal na nagrobnih spomenikih slovenske napise. G. župnik sedaj pravi, da ni tako rekel. Dobro. Vzamemo na znanje. Nikomur nočemo delati krivice. A po informacijah, ki jih imamo, je dejstvo, da so ljudje tedaj — bilo je že lani oktobra — tako razumeli, in da se je v vsej bližnji in daljni ruški okolici govorilo o tej prepovedi.

Grozno nam zamerijo, da se borimo proti krivici, pa naj nam jo prizadene kdorkoli. Potrebno je, da ponovno povdarimo svoje stališče. Kaj hočemo koroški Slovenci in kaj hoče naš list? Pravico in samo pravico. Nikomur nočemo delati sile, nikogar krivično napadati. **Mi se samo branimo.** Še črv se brani. Vsakdo ima naravno, od Boga dano pravico, da se brani. Če nam kdo zameri, da se branimo, izjavljamo: Braniti se, je naravna človeška pravica, in nihče nima pravice, odrekati nam pravico braniti se.

Brani se, kdor je napaden, komur se godi sila in krivica. In v takem položaju smo žalibog mi, od vseh strani napadani in ogroženi koroški Slovenci.

Čudno je, da nas ne morete razumeti. Saj je vendar vaš (t. j. nemški) narod na južnem Tirolskem v sličnem položaju. To uvidite in čutite dobro, da se nemškemu narodu na juž. Tirolskem godi sila in krivica. A ne morete ali nočete uvideti, da se nam koroškim Slovencem godi ravno taka sila in krivica! Da, ne samo, da tega nočete ali ne morete uvideti, celo sami nam delate isto krivico!

Naše stališče je krščansko stališče, je stališče krščanske etike. Tudi katoliški Nemci stojite na istem stališču. Če priznavamo torej ista temeljna načela, mora vendar biti mogoče da se sporazumemo. Prednašamo vam torej še enkrat naše tožbe. Govoriti hočemo mirno in brez strasti.

So pravice, ki jih ima človek od Boga, in ki mu jih ne sme kratiti ali vzeti nobena človeška oblast. Tudi nobena državna oblast, pa naj človek živi v tej ali oni državi. Tudi država ne sme vsega. Človek ima pravice, ki jih mora upoštevati tudi državna oblast. Poganško načelo je, da je država nekaj bog, da ji je vse dovoljeno, ali da vse človeške pravice izhajajo od države in da jih torej državna oblast sme zopet vzeti. Konkretno izraženo: Tudi v Avstriji imamo Slovenci svoje naravne, človeške pravice, ki nam jih ne sme prikrajševati ali jemati nobena človeška oblast.

To je nauk krščanske etike, na katerem temelji kat. Cerkev. Še pred kratkim je pisal merodajen katoliški list „Civiltà Cattolica“ v nasprotju z načeli fašizma o takih nespremenljivih in neodvzetnih, človeku od Boga danih človeških pravicah.

K takim pravicam spada tudi pravica, da človek ohrani svojo narodnost. Etičen zločin je, če močnejši narod hoče slabejšemu vzeti njegovo narodnost. Če mu odtuje in ropa po-

tom šol njegovo mladino. Če mladini šibkejšega naroda vzame možnost izobrazbe na podlagi materinega jezika, tako da se ta mladina ne nauči niti brati niti pisati v svojem materinem jeziku. Tako postopanje je nekrščansko. A tako se žalibog postopa z nemško mladino na juž. Tirolskem in — z našo na Koroškem.

K neodvzetnim človeškim pravicam spada tudi pravica, da se narodom oznanjuje božja beseda v materinem jeziku, da se otroci poučujejo v resnicah sv. vere v materinem jeziku.

Na podlagi teh principov prepoveduje kat. Cerkev misijonarjem v paganskih deželah paganom in novospreobrnjenim usiljevati svoj jezik in jim zapoveduje, da morajo pridigovati, katehizirati, moliti (v kolikor molitve niso latinske) in voditi petje v jeziku domačinov.

Če sedaj mi koroški Slovenci protestiramo in se pritožujemo, če se nam odreka in krati pravica, ki jo imajo necivilizirani divjaki, ali delamo kaj nepostavnega? Ali se ne potegujemo za nekaj česar nam nihče nima pravice kratiti in odrekati? Daite nam naše človeške pravice in ne bomo se več pritoževali!

Poglejte župnije Št. Lipš ob Krki, Timenica, Zrelec, Grabštanj. Zakamen, Vetrinj... Kjer je bilo še pred malo leti v cerkvi povečini vse slovensko, je zdaj vse nemško. Ali ni to za naš narod kruta, vnebovpijoča krivica? In potem naj se še kdo čudi, če se pritožujemo, če se branimo. In pravijo, da delamo nemir in zdražbo. Ali se napadeni niti braniti ne sme več? Krščanska etika uči drugače: krivično napadati je nedovoljeno, a proti nasilju braniti se je dovoljeno.

In sedaj Ruda. Ali se res brez vzroka pritožujemo?

Na Rudi je bilo še pred malo leti v cerkvi vse slovensko. Zakaj? Ker so ruški domačini vsi Slovenci. In sedaj? Polovico pridig je nemških, širjenju nemškega tiska se daje povsod prednost, v cerkev se vpeljuje nemško petje in nemška molitev, napravljajo se nemški napisi, slovenski otroci se morajo učiti veronauk tudi v nemškem jeziku, pri skupnih mašah morajo nemško peti in nemško moliti, vsiljujejo se jim nemški molitveniki, celo pozdravljati morajo nemško.

In kaj je obljubil g. župnik pred 5 leti? „Wenn in Ruden jetzt bis zur vollen Erlangung der Kenntnis im slowenischen deutsch gepredigt wird...“ (K. T., 9. 6. 1921.) Vsakdo bi sklepal iz teh besed, da bo nemška pridiga samo kratek provizorij, a iz provizorija je nastal definitivum v obliki polovice nemških pridig. G. župnik ni držal besede.

In drugokrat, ob priliki blagoslavljanja zvonov smo brali v dopisu z Rude: „Der Katholizismus kennt eigentlich bloss eine Sprache, nämlich die Sprache der christlichen Liebe.“ Zelo lepo, a ta liubezen se mora pokazati v delih, zlasti tudi v pravičnosti. Drugače je vse govorjenje o ljubezni prazno. Brez pravičnosti ni ljubezni. Ljubezen da vsakemu svoje in ne išče svojega na škodo drugih.

Sicer pa je najvišja cerkvena oblast v deželi indirektno sama obsodila, da je na Rudi polovico pridig nemških. V isti dekaniji je škofijstvo ukazalo za Šmarjeto in Št. Jur na Vinogradih po eno nemško pridigo na mesec, na Rudi pa so kar po dve ali pa po tri. Sicer pa vemo, da je bila tudi v Šmarjeti in Št. Jurju zahteva po nemški pridigi čisto političnega značaja, in vsakdo, kdor razmere pozna, ve, da je tudi ondi nemška pridiga popolnoma nepotrebna, ker Nemcev ni, a Slovencem nemško pridigovati je nepotrebno.

„Slovenem nemško pridigovati je iberžno,“ je rekel župljan ruške župnije, ki politično ni našega mišljenja. Res, tega mnenja je vsak pameten in pravičen človek, kajti cerkev vendar ni zato tu, da bi se ljudje v cerkvi nemško učili:

Kar zadeva pouk v šoli, je krško škofijstvo ponovno odločilo, da mora katehet poučevati verouk otroke v njihovem materinem jeziku. „Es ist als unabänderlicher Grundsatz festzuhalten, dass die Sprache der religiösen Vorträge für eine Gemeinde auch die Unterrichtssprache für die Schule sei.“ Tako je odločilo krško škofijstvo l. 1860 in potem zopet l. 1910. To je gotovo splošno in za vse čase in razmere veljavna principierna odločitev. Kakor je duhovnik dolžan oznanjevati ljudstvu

božjo besedo v njegovem materinem jeziku, tako je dolžan tudi otroke učiti verskih resnic v njihovem materinem jeziku. To je katoliško stališče.

To je tudi naše stališče.

POLITIČNI PREGLED

Koroški deželni zbor razpuščen. V torek 8. marca se je vršila zadnja seja tekoče zakonodajne periode deželnega zbora. Zbor je sklenil razpust deželnega zbora in vršitev deželnozbornih volitev istega dneva, katerega se vrše volitve v Narodni svet, to je 24. aprila. Prej so še bile stranke deželnega zbora za jezenske volitve, ali iz financijelnih ozirov — volitve stanejo veliko denarja — in ker to od dežele preveč zahteva, je prišlo v zboru do enoglasnega votuma za istodobnost deželnozbornih in državnozbornih volitev. — V deželnem zboru se je ta dan tudi glasovalo, ali se naj predlog o znižanju članov deželne vlade od dosedanjih 8 na 5 obravnava. Socijalni demokrati so bili proti in radi tega se znižanje ne izvrši.

Volilno gibanje posameznih strank. V ponedeljek 11. III. so se zbrali v Celovcu zaupniki krščansko-socialne stranke, kjer je poročal čg. dr. Reinprecht o vzrokih, zakaj se je Einheitslista na Koroškem razdrla. Deželnemu vodstvu se je izrekla zahvala, ker je se tako trudila za vzdržanje enotne liste. Za posledice razbitja enotne liste, da je odgovoren Landbund in njegov odgovorni predsednik, deželni glavar Schumy. — Socijaldemokrati na Solnograškem so svoje kandidate že postavili.

Jugoslavija. Belgrajska „Pravda“ poroča o skorajšnji uvedbi gospodarskih zvez z Rusijo in Jugoslavijo. Te zveze bi se uvedle preko najvažnejših jugoslovanskih gospodarskih institucij in naj bi imele polslužbeni značaj. Polagoma naj bi se potem pripravljala pot za uvedbo političnih odnošajev.

Zasedanje Sveta Zveze narodov je bilo otvorjeno v ponedeljek dne 7. III. Predsedoval ji je Stresemann, ki je otvoril sejo z nemškim govorom. Najprej se je vršila tajna seja, na kateri se je razpravljalo o Gdanskem. Na popoldanski seji se je razpravljalo o pritožbi madžarskih magnatov proti romunski agrarni reformi. Glavna pozornost pa je bila posvečena saarskemu vprašanju.

Giolittijev političen testament. Francoski časopis „Quotidien“ poroča, da je bivši italijanski ministrski predsednik Giolitti pisal italijanskemu kralju pismo, v katerem roti italijanskega kralja, da reši dinastijo in monarhijo, ker je sedaj že zadnji čas. Če pa se mu to ne posreči, potem se naj takoj odpove prestolu. — Pariški časopisi poročajo, da pazijo fašisti v Rimu na šefa generalnega štaba, ker ne zapajo njemu in ne redni vojski. V redni vojski da vlada veliko nezadovoljstvo zaradi privilegij, ki jih uživa fašistovska milica.

Senzacijelni dogodki v Sofiji. V nedeljo 6. III. sta se pripetili v Sofiji dve kriminalni senzaciji, ki pomenjata očitno začetek novih krvavih nemirov v Bolgariji. Ob 9. uri zjutraj so vdrli štiri možje, do zob oboroženi, v poslopje okrožne skupščine. Sluge in urednike, na katere so tam naleteli, so zvezali in z nožem ranili. Isto so storili z blagajnikom in oplenili blagajno za 800.000 levov in brez sledu izginili. — Zvečer pak je neki neznanec vrgel bombo proti načelniku zunanega političnega odseka policijske direkcije, Ivanu Ikonomovu, ki ga je na mestu raznesla. Vojska in policija sta nastopili, vendar pa se je atentatorju posrečilo, da je pobegnil.

DOMAČE NOVICE

Dobri vas. (Razno.) Čeprav že skoro sredi posta, moramo še vendar nekaj poročati o veselem pustnem času. Tudi nam ne smete zameriti, če smo zadnji v koledarju. Mislili smo, da bo prišel še kak srečen par v 12 uri, ter skočil v zakonski jarem. Toda upi so splavali po Dravi. G. kaplanu se je zato ta pust bolj slabo godilo, ker ni bilo več porok kot samo ena. Še ta je bila tako zgodaj, da bi jo skoraj zamudil, čeprav je g. kaplan zgodaj na nogah. Ker nismo imeli srečo pri porokah, smo

jo pa imeli na odru, ko smo uprizorili igro „Veseli vojaki“ ali „Pota ljubezni“. Igra je prikladna za pustni čas, ker je ogrnjena z rudečim plaščem ljubezni. Vsem igralcem pa izrekamo tem potom pohvalo, ker so se tako dobro uživali v svoje vloge. Bila je dobro obiskana, čeprav je sosedno društvo v Žitari vasi uprizorilo istočasno „Miklovo Zalo“. Tudi naš mladi pevski zbor, pod spretnim vodstvom J. Eberweina je svojo nalogo dobro rešil. Med odmori nas je razveseljeval z milo donečimi narodnimi pesmi. Hvala vam! Vsi pa smo dobili pri igri novega poguma, in zato na delo, kakor nam veleva naš pesnik: „Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož

Ilgo in Pižovnik. Skupno imamo tudi še eno sekundarno žago. Kratkočasno je res žaganje z motorjem. Bencina zahteva pa motor približno za toliko, kolikor dober delavec na uro plače. — Dve družinici sta se naselili v Metlovi, 4članska iz Vogrč in 5članska iz Peračije. Dva vodnjaka se kopljeta blizu železnice, pri enem so dobili 23 m globoko že vodo, pri drugem je še 25 m globoko ni.

Sinča vas. (Smrt.) Dne 11. marca smo pokopali v Dobrli vasi gospoda Jana Miheva,

Kathreiner

sreča
o skodeli kave!

je storiti dolžan!“ G. kaplanu pa kličemo, naj se preveč ne jezi glede porok in naj si na tihem goji željo, da bo prihodnji pust boljši, ker je ja za 10 dni krajši! Obžalovati pa moramo samo to in tudi celemu svetu povedati, kako zagriženi in Slovencem sovražni so naši nasprotniki. Da bi našim cenjenim gledalcem zagrenili pošteno pustno zabavo ter uničili užitek vesele igre, nam je neka znana zlobna roka odvzela električno luč sredi igre, čeprav smo jo morali še posebej naročiti in tudi plačati. Najbolj smešno pa je to na celi zadevi, ko je bila igra končana, je svetila tudi luč. To se je zgodilo kar pri dveh igrah zaporedoma. Poskrbeli bomo, da se v tretje ne bo! Na igri so bili tudi taki, ki niso povsem našega mišljenja, a vsi so se zgražali nad tem pobalinskim činom. Vsak od teh ve, kdaj in kakšen odgovor bodo dali. To je za nas najlepša agitacija za prihodnje volitve.

Železna Kapla. Kmetijska podružnica priredi na Jožefovo, dne 19. marca ob 11. uri v gostilni Kolar v Železni Kapli gospodarski shod. Na dnevnem redu je slovenski govor g. nadvrtnarja Tschanka o sadjereji.

Škocijan. (Popravek.) Za piščalke naših orgelj smo dobili 700 kron, in ne, kakor je napravil črkostavec, 700 S.

Kazaze. (Dopolnilo.) Nizka cena govedi nam je pomagala, da smo imeli dosti mesa o praznikih in še pozneje. Živinorejci so rajši prodajali svinje in krave klali doma. K Božiču so klali trije kmetje, k Svečnici še dva. Mlado, že dobro rejeno junico je moral železničar pred časom zaklati dati, ker sta ji dva koščeka kuhane kolerabe vsled hlastanja obtičala v sapniku. — O pustu so se zvezali trije kmečki sinovi, dva Permučeva in Hvačev v Metlovi zakonsko zvezo z dvema kmečkima hčera-ma iz Metlove in eno deklo iz Kazaz, ki je sluzila od otroške dobe v isti hiši. Da je bilo kaj plesanja, likofov in rešitev, se razume. Kako so pili, peli in bili veseli, pa naj poročajo, kateri so zraven bili. Pri zadnji poroki je 11 voznikov vozilo svate. Le škoda, da je morala zavoljo ženitovanja katera svinja iti prezgodaj na trg in nizko na prodaj. Za nekatere ženitovanje, katerega se pač ni mogoče izogniti, pomeni težko obremenitev. — Posla ima pri nas le malo hiš. Šlo jih je kakih pet iz fare in prišlo približno toliko noter, par se jih je samo v fari prestavilo. — Gospodarski napredek je prinesel motor s 3 konjskimi močmi, ki stane 13 milijonov. Enega ima Pernuč v Metlovi, enega Peter v Humčah, v Kazazah ga imata

pd. Andrejca iz Sinče vasi. Bil je v 67. letu, dalje časa že bolehen, zdaj je podlegla tudi njegova krepka narava. Z Jan. Mihevom je odšel mož, ki je bil tu skozi 40 let steber slovenskega domačega ljudstva. Dolga leta je bil odbornik občine Dobrila vas, dokler so v občini imeli še kmetje več veljave in je bilo treba z varčnim gospodarstvom gledati, da se občinska bremena prehudo ne pomnožijo. Vsa leta je bil tudi odbornik posojilnice, ki je bila poprej v Sinči vasi, pa se je pozneje preselila v Dobrlo vas. In ko se je v Sinči vasi ustanovila Zadruga, bil je eden prvih odbornikov in najboljši ter najzanesljivejši pomočnik, ki je vsak čas vpregel, kedar je bilo treba. Veliko tovorov je znosil na svojem hrbtu, veliko ur zamudil v zadruhi. Bil je Andrejca priljubljen tudi v delavskih in nemških krogih: dolga leta je bil član požarne brambe, in le-ta ga je tudi spremljala na zadnji poti. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi. Pogrebne obrede je opravil z asistenco g. domačega kaplana g. msgr. V. Podgorc iz Celovca. Pri Andrejčevi hiši je zapel žalostinko pevski zbor v Sinči vasi, pri sprejemu in ob grobu so najprej peli izborni domači cerkveni pevci iz Dobrle vasi, potem pa še pevski zbor požarne brambe, katere član je bil 27 let. Gosp. msgr. Podgorc je ranjekemu spregovoril še nekaj besedi v spomin: Spregovoril je o smrti, v katero smo vsi obsojeni, katere se pa ravno kmet ne boji; poprej je sejal pšenico v brazde, zdaj je brazda nekoliko globlja, pa se vsejejo vanjo njegovi ostanki. Kmet je človek dela in trpljenja in molitve, nihče toliko ne dela, toliko ne trpi, zato mu ločitev ni težka. Naj blagi pokojnik v miru počiva, naši Slovenci pa mu naj ohranijo časten spomin.

Kapelški punt — tako se imenuje roman, katerega bo v naslednjih številkah prinesel naš list. V njem opisuje nam že znani in priljubljeni pisatelj Reberški Ožbej življenje in boje naših dedov izza časa cesarja reformatorja Jozefa II. V tem času so Turki zadnjikrat hoteli prodreti čez naše meje ter ropati in pustošiti naše kraje, toda naši fantje in možje so z uspehom branili naše meje. Pojavil pa se je še drugi sovražnik, ki je bil nevarnejši od prvega. Cesar Jožef II. je izdal verske odredbe, katere naše ljudstvo na noben način ni moglo sprejeti. Ne samo, da je prepovedal gotove verske pobožnosti in obrede, dal je odstraniti tudi ves kras in gotove potrebščine iz cerkve. Te odredbe so povzročile v naših krajih močan odpor, ki je bil v gotovih slučajih tudi uspešen. Najbolj so se branili prebivalci Železne Kaple in okolice Reberce, Žitare vasi, Galicije in Kamna. Poleg razvoja teh bojev nam slika pisatelj tudi življenske razmere naših dedov tedanje dobe, ki so stali še v gospodarski odvisnosti od grajščakov. Prepričani smo, da se bo za to povest razvilo veliko zanimanje. Zato priporočamo vsem naročnikom, da opozore svoje sorodnike in prijatelje, da si list prejkoslej naročijo, ker jim pozneje z že izišlimi številkami ne bomo mogli več ustreči.

Bratje in sestre ne spite!

Celovec. (Sprememba na jugosl. konzulatu.) Jugoslovanski konzul g. Protič je odšel v Budimpešto, na njegovo mesto je prišel prvi tajnik jugoslov. poslaništva na Dunaju, g. dr. Niko Mirošević-Sorgo.

Pij
Kathreiner-
Kneipp-ovo žitno kavo!

Če jo hočeš izvanredno dobro pripraviti,
prosim čitaj predpis na zadnji strani
originalnega zavitka.

11

Celovec. V Celovec je prispela menažerija Kludsky. Ima prav lepe živali. Ostane tukaj do 20. III. Izplače se njo ogledati. — V Celovcu so otvorili „Landhauskeller“, klet deželnega dvorca.

DRUŠTVENI VESTNIK

Podlublje. Redni letni občni zbor Slov. izobr. društva v Podlublju se vrši v nedeljo dne 20. t. m. ob 3. uri pop. v Delavskem domu.

NAŠE KNJIGE

Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala povest **Kruh**. Spisal jo je Matija Malešič. Zveni kakor bridka pesem o Slovenski Krajini (Prekmurju), o kateri še doslej nimamo leposlovnega dela. Razodeva nam vso grenkost kruha, ki si ga morajo služiti revni Krajinci s tem, da hodijo bogatašem po Ogrski in Slavoniji obdelovat veleposestva pod vodstvom palirjev. Tako gorko in živo je pisana ta povest, da jo bodo bravci brali z največjim užitek. Stane za ude broš. 21 Din, vez. 30 Din, za neude broš. 28 Din, vez. 40 Din. Knjigo najtopleje priporočamo.

Zakladnica lepih čednosti, vir zdravja in zadovoljstva, solnce svetlobe in radosti, zvezda vodnica na mračni poti skozi življenje — je deci lično ilustrirani list „Mladi junak“. Ni ga slovenskega lista, ki bi bil pri deci bolj priljubljen. — Družine slovenske! Ako želite svojim malim res čistega, iskrenega veselja in zdravega duševnega razvedrila, naročite jih na „Mladega junaka“! Dobe se še vse izišle številke. Celoletno naročnino 2 šilingov — utrpi brez večje težave vsakdo. List se naroča pri upravi „Koroškega Slovenca“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26, I.

GOSPODARSKI VESTNIK

Rentabiliteta kmetijstva.

V eni zadnjih številčk „Kor. Slovenca“ se je pisalo pod naslovom „Kmečko gospodarstvo v Avstriji“ o rentabiliteti kmetijstva ter se namignilo, da nesejo kmetije samo 1,15 do 3,24% investiranega kapitala, „kar je čisto izključeno in račun nič vreden“. Po mnenju dopisnika ni mogoče, da bi se kmetijstvo tako slabo obneslo, in se opira tudi na izjavo strokovnjaka, ki tega ne veruje. Komu se naj sedaj veruje? Ali račun, ki je bil storjen na podlagi danih razmer, ali mnenju različnih gospodov, ki še vedno slepo verujejo v bogato obloženo mizo kmečkega ljudstva? Vsi znaki pa kažejo, da je le prebridka resnica, da ni mogoče dobiti iz kmetijstva naloženega denarja večjega uspeha kakor se je sedaj pokazal pri izračunjanju rentabilitete nekaterih posestev. Splošen položaj na deželi je tako očitno slab, da bi niti suhe številke ne mogle bolj prepričevalno tega povedati. Naj si ogledajo oni, ki ne marajo tega verjeti, kmečke hiše in naj pogledajo hrano našega seljaka. Že tukaj se bo videlo, da edino varčnost in neizbirčnost vzdržujeta še življensko silo in da bi se zadovoljevanje še v veliki večji meri jelo širiti, ako bi se živelo tudi na kmetih po običaju nekmečkih stanov. Ako se primerjajo stanovi po obleki, se bo videlo, da so ravno kmečki ljudje

najslabše oblečeni in gotovo ne radi tega, ker bi si ne znali nabaviti finejšega blaga, ampak zgolj iz vzrokov varčevanja, ker kmetijstvo v resnici ne odvrže več. O drugih socialnih napravah, ki so „slabo plačanim“ uradnikom življenska potreba, kakor kopelj, letni dopust itd. se sploh ne da govoriti, zato bodo pa tudi papirni ukrepi na tem polju tako dolgo brezuspešni in kmetijstvu le v breme, dokler se v resnici položaj kmetijstva ne zboljša. Tedaj pa bo stremenje za napredkom samo privedlo kmetijski stan do tega, da bo jelo misliti na udobnosti, ki bi pridržale ljudi na deželi. Mogoče je izračunati iznesek 1,15—3,24% investiranega kapitala malo nižek, račun pa pokaže, da tudi letni prirastek lesa ne presega bistveno omenjeni večji odstotek ter se ga nikakor ne more letno izkoriščevati, ampak ostane naložen kot kapital, ki se obrestobrestno pomnožuje — in šele po gotovih letih da spraviti v denar. Kmetijstvo z ogromnim naloženim mrtvim kapitalom ima pa spet to slabo stran, da potrebuje za vzdrževanje tega, to je poslopja, orodja itd. mnogo denarja ali rezerve, katere je treba v največjih slučajih šele vnovčiti, spraviti v denar. Na to je treba misliti in ker so gospodarska poslopja vsaj po naših krajih v pretežni večini ponajveč lesena, pade obnovitev skoro v isto dobo, kot se je pričakal dorast lesa, ki je služil kot rezerva. Iz tega razloga ne more niti sekanje lesa vplivati na večji iznos, izkupiček iz živine pa služi komaj za domače potrebe ali pa v največjih slučajih niti ne zadostuje. Ako se upoštevajo pri reji živine veliki stroški na krmilu in osobju, je potem jasno, da ne more biti dohod tudi iz te panoge velik; kar se pa tiče poljedelstva v naših krajih, krije ravno domačo potrebo in odvrže nekaj izkupička bolj za krmilo, kot za ljudsko prehrano ali celo za izbirčna mesta.

Ako bi knjigovodstvo z golimi številkami moglo v resnici prepričati druge stanove o slabi rentabiliteti kmetijstva in jim s tem izsiliti pomoč, je več kot dvomljivo; poleg tega pa je knjigovodstvo tako komplicirano, da bi se težko izdelalo v vseh panogah brez udeležbe strokovnjakov. Vprašanje je samo, v koliko se prišteva kapital potrebnim obratnim kapitalom in v koliko je naložen čisti kapital, ki izvira od dohodkov. Krivica se dela kmetijstvu samo radi tega, ker gledajo vsi kmetijstva nevajeni ljudje samo na obratni kapital in ga smatrajo za golo premoženje, ne pomislijo pa tega, da je to le tovarna kmeta, ki šele izdelala s pomočjo tega predmete za oddajo in omogoči dohodke.

Avtonomna in pogodbeno carina.

Ko se govori o carini, se mora razlikovati med avtonomno in z različnimi državami pogojeno ali dogovorjeno carino. Avtonomna carina je carina, ki jo postavimo in določimo sami kot splošno carino, ki jo dovoli dotična postava. Ko se je postavno določila neka maksimalna carina, se je država začela pri trgovskih pogajanjih dogovarjati z drugimi državami: ako ti odnehaš z industrijsko carino, da bomo mi lažje prodajali tebi, odnehamo mi s carino na kmečke pridelke, da boš ti lažje prodajal nam. Vsega obžalovanja vredno je, da se naša država pogaja na stroške kmeta v prid industrije, nikdar pa ne na stroške industrije v prid kmetom. Pri industrijski carini se ne popušča nič, popušča se samo pri kmečki. Pred dvema leti se je nastavila za moko doklada k žitni carini v znesku 5 zlatih kron. Industrija je pričala, ko je država pri trgovinskih pogajanjih dogovorila in znižala to carino na 1,45 zl. kron. Kmetu se je samo pustila čast, da se ga napada kot izkoriščevavca in podraževavca. Ko se je postavno določila carina na 5 zl. kron, potem pa se odnehalo na 1,45, naj vrag vzame tudi še ta vinar pri ti slepariji. Za pitovno živino se je določila postavna carina 12 zl. kron za metercent: kričalo se je zoper kmeta, da delavec podražuje življenje: ali država je popustila kar 7 zlatih kron pri pogajanjih in od 12 je ostalo samo 5 kron in ščuvanje proti kmetu, da ljudem v mestu življenje podražuje. Za sveže meso se je določila carina 30 zl. kron, a ta carina se je s pogodbo znižala prvi

državi na 6, drugi na 7, tretji na 12 kron. Kmetu je ostalo 6 kron, za 24kron pa kriča, da ljudem življenje podražuje.

Ko vidimo, da pri tako znižani carini kmet ne more več producirati, je vlada izjavila, da je volje, predložiti novo carinsko postavno. Industrija je bila takoj volje to namero podpirati, ne kmetom na liubo, marveč ker pod pretvezo kmečke carine zopet upa zvišati svojo.

Vlada predlaga zvišati postavno carino (avtonomno) pri pšenici in rži od 2 na 4 zl. K, torej za 2 K, pri moki od 7 na 12 zl. K, torej za 5 K, pri pitovni živini od 12 na 15 zl. K, torej za 3 K, pri mesu od 30 na 36 zl. K, torej za 6 zl. K.

Zdaj pa so prišli nasprotniki kmeta in so izračunali, kako se bo ljudem v mestu z novo carino podraževalo življenje:

Pri moki za 10,3 zl. kron, pri živini za 14,4 zl. kron, pri mesu za 28,8 šilingov in to bi znašalo za delavsko družino na leto 107 šilingov, ki bi jih baje moral delavec darovati kmetu. Ali to ni grda zdražba proti kmetu? Da, in raditega se mora tu delati jasen račun. Nasprotnik namreč računa zvišanje tako: za moko se zdaj plačuje carina 3,45, vlada predlaga 12, torej se zviša za 8,55. Leta račun je nepošten, tako računati je sleparija in hujskarija, ker se sme primerjati samo prejšnja postavna carina z novo postavno in prejšnja po pogodbi veljavna po tisti, ki bo v prihodnje po pogodbi veljala, katere pa še ne vemo, vsaj bo morebiti še manjša, kakor do zdaj, samo krik bo ostal, da kmet delavcem podražuje življenje.

Stara postavna carina na meso bi znašala 30 zl. K in nova bi se zvišala na 36, za 6 kron. Ali stara carina se je neki državi znižala na celih 6 kron mesto 30, nasprotnik kmeta pa zdaj računa delavcem v mestu, da hoče kmet meso podražiti od 6 na 36 zl. kron, kar je seve preneumno, kmet od te licitacije v prilog industrije ne bo sit, sit pa bo ščuvanja, ko mora on nositi ves odijem, vso mržnjo delavca. Ako se mora ljudem življenje podraževati, naj se pove, da ga podražuje industrija, ne pa kmet.

Trgovina z inozemstvom. Vsaki gospodar mora skrbeti, da se ne izdaja trajno več, nego se izkupi. Kdor bo prej več kupoval nego prodajal, bo moral delati dolga, polagoma pa mu ne bo posodil več nihče in obgospodaril bo, če se ne bo pravočasno naučil biti z malim zadovoljen. Kako slabo Avstrija gospodari, je najbolje razvidno iz številke naše kupčije, ki povedo, da smo lani 1076 milijonov šilingov več izdali kakor dobili za svoje pridelke. Leta kupčija se je tako delila: Živine smo kupili za 265 milj., prodali za 22 milj. (v inozemstvo), živil, vina, sadja, piva smo kupili za 772 milj., prodali za 32 milj., premoga, sirovine smo kupili za 764 milj., prodali za 367 milj., izdelkov tovarn smo kupili za 927 milj., prodali za 1265 milj., zlata in srebra smo kupili za 77 milj., prodali za 42 milj. — Iz Češke smo kupili za 536 milj., prodali tja za 106 milj. šilingov, iz Nemčije smo kupili za 466 milj., prodali za 201 milj. S, iz Ogrske smo kupili za 343 milj., prodali za 167 milj. S, iz Jugoslavije smo kupili za 167 milj., prodali tja za 153 milj. šilingov.

Borza. D u n a j, 14. III. 1927. Dinar 12,45, dolar 709,25, lira 31,85, franc. frank 27,76, poljski zloti 79,08, češka króna 21 grošev.

C u r i h, 14. III. 1927. Dinar 9,13, šiling 73,17.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. V Bolgariji bodo letos praznovali 1000letnico bolgarskega carstva. — V Moskvi živi 20.000 poklicnih beračev. Polovica beračev je mlajša kot 16 let. — V Turinu je našla te dni policija moža, ki se ne spominja, kdo da je. Kot se zdi, je to ravnatelj neke šole, ki so ga pogrešali od leta 1916. — V Ivovskem vojaškem zaporu je prišlo te dni do upora kaznjencev, ki so zažgali slamnjače. Ognjegasci so gasili in polivali kaznjence okoli dve uri. Vzrok upora je bil slaba hrana. — Blizu Florence v Italiji se je ustavil krasen avtomobil pred kmečko hišo. Dva gospoda, ki sta iz-

stopila, izročita kmetici novorojenčka, da naj varuje otroka, dokler ne pride mati. Matere pa le ni bilo. Ko je povila otroka, najde v plečnicah 100.000 lir. — V Pragi je bila tekma, ki naj bi odločila, kdo je največji debeluhar na Češkoslovaškem. Zmagovalec tehta 220 kg. — Na Japonskem je bil 6. t. m. potres, ki je zahteval na tisoče človeških žrtev in na tisoče hiš. — V Belgradu je ciganka hotela ukrasti otroka. Na vpitje tega in drugih otrok je prišla mati, in potegnila otroka nazaj iz vreče, v katero je ciganka mašila otroka. — V Subotici je žena ubila svojega moža, ko je na sveti večer, pijan kot vedno, pretepal svojo hčer. Bila je obsojena na 6 mesecev zapora.

Listnica uredništva. Č. g. Kovač. Vaš popravek smo sprejeli a ne moremo ga priobčiti. Glejte „Naše stališče“!

Za tiskovni sklad so darovali: Neimenovan pod označbo „Živel nasledniki“ 40 S; naročniki „K. Sl.“ v Železni Kapli 4 S; Galavc, Celovec, 10 S; Katnik Franc, Golšovo, 2 S; Posojilnica, Škofiče, 5 S; Šnabl, St. Rupert pri Celovcu, 3 S; Rainer Mat., Loga vas, 5 S; Prosekar Tomaž, Plešivec, 1 S; Slovenec iz Celovca, 60 S; Ogris Anton, Dolčja vas, 1 S; neimenovan 7,30 S; Mošič Rađo 9 S; neimenovan 10 S; Pečnik Vinko, Bistrica pri Pliberku, 1 S; M. S., Borovlje, 1 S; Švenar Anton, Bistrica na Zili, 1 S; Hranilnica in posojilnica v Borovljah, 5 S; Bayer Štefan, Loga vas, 4 S; Trampič Terezija, Celovec, 50 g; neimenovan iz Grabštanja 2 S. Vsem darovalcem iskrena hvala! Slovenci, zbirajte o vsaki priliki za tiskovni (volilni) sklad! Vsak koroški Slovenec naj daruje po svoji možnosti!

PLJUČA! Zdravnik za pljučne bolezni med. un. Dr. Karol Pečnik (Korošec, Rožan) sprejema in ozdravlja bolne na pljučih v svojem zavodu za pljučne bolezni na gori Janina, občina Sečovo, pošta Rogaska Slatina, Štajersko, SHS. V gozd! Na goro! 30

POCENI PRODAM POSESTVO,

sestoječe iz stanovanjskega in gospodarskega poslopja, 2 oralov posetve, 7 oralov travnikov in gozda, redita se lahko dve kravi in nekaj svin in voda je pri hiši. 23

Več pove Jakob Offner na Beli, pošta Galicija.

OLJE ZA VEČNO LUČ

pripravne stenje, svetilnične glažke, oglje za kadičke in kadilo priporoča

trgovina s svečami

SIEBERT, CELOVEC,

Stauderplatz. 25

Kakor setev - tako žetev!

Južnokoroška gospodarska zadruga v Sinči vasí nudi za spomlad:

lucerno, deteljo, trave vsakovrstne,

ter druga najboljša semena za polje in vrt. Dalje umetna gnojila, ravničke, pete ter druge kmetijske potrebščine. — Člani, kupujte pri svojem podjetju! 34

OBLEKE

in perilo, ter drugo blago kupujte le v trgovini

SILVESTER RIPIČ, SINČA VAS

35

Zbirajte za tiskovni sklad!